

Procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją

W celu określenia warunków zapewniających uczniom bezpieczeństwo, ochronę przed przemocą, uzależnieniami, demoralizacją oraz innymi przejawami patologii społecznej szkoła prowadzi działania wychowawcze, zapobiegawcze i interwencyjne.

Do podejmowania działań interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych w szkole zobowiązuje *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem. W myśl tego dokumentu szkoły i placówki podejmują działania interwencyjne polegające na powiadomieniu rodziców i policji w sytuacjach kryzysowych, w szczególności, gdy dzieci i młodzież używają, posiadają lub rozprowadzają środki odurzające.*

§10 Rozporządzenia zobowiązuje szkoły i placówki do opracowania strategii działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych, wobec dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem.

Działania interwencyjne

- I. **W przypadku uzyskania informacji, że uczeń Szkoły Podstawowej Nr 3 pali papierosy, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:**
 1. Nauczyciel :
 - przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy
 - *dokonuje wpisu w „zeszycie ewidencji zachowań mogących świadczyć o demoralizacji”*
 2. Wychowawca :
 - informuje o fakcie pedagoga/psychologa szkolnego; ustala się dalszy tok postępowania
 - informuje o fakcie dyrektora szkoły
 - przeprowadza rozmowę z uczniem
 3. Wychowawca i/lub pedagog/psycholog szkolny:
 - wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację
 - podejmuje działania przewidziane w „*Interwencji profilaktycznej*”:

- ustala jak najbliższy termin spotkań z uczniem i jego rodzicami
 - prowadzi rozmowę interwencyjną z uczniem
 - prowadzi rozmowę z rodzicami, w czasie której wspólnie ustalają dalsze działania wobec dziecka, zasady współpracy między rodzicami a szkołą oraz ewentualnie możliwość uzyskania pomocy specjalistycznej i jego udziału w programie terapeutycznym
 - uczeń w obecności rodziców podpisuje kontrakt, w którym zobowiązuje się do przestrzegania określonych reguł zachowania
 - nadzór nad wypełnieniem kontraktu przez ucznia sprawują rodzice i przedstawiciel szkoły (wychowawca lub pedagog)
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy, lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny i policję (*specjalistę ds. nieletnich*). Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
 5. Podobnie, w sytuacji gdy, szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, (*rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem, zawarcie kontraktu itp.*), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

II. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków, powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel :
 - powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy; w razie jego nieobecności pedagoga/psychologa szkolnego
 - powiadamia o swoich przypuszczeniach dyrektora szkoły
 - izoluje ucznia od reszty uczniów, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie
 - jeżeli na terenie szkoły nie ma dyrektora ani pedagoga/psychologa - wzywa policję w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia
 - *dokonuje wpisu w „zeszycie ewidencji zachowań mogących świadczyć o demoralizacji”*
2. Dyrektor szkoły:
 - wzywa policję w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia
 - wzywa lekarza – jeżeli z uczniem nie można nawiązać kontaktu, uczeń nie może mówić, doszło do utraty świadomości lub z jakiegoś powodu zachodzi konieczność udzielenia pomocy medycznej
 - zawiadamia o tym fakcie rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły

Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka lub są niedostępni, o pozostaniu ucznia w szkole, przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji - decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły/placówki.

3. Wychowawca i/lub pedagog/psycholog szkolny:

- przeprowadza rozmowę z uczniem
- podejmuje działania przewidziane w „**Interwencji profilaktycznej**” (zawarcie z rodzicami/opiekunami kontraktu na współpracę, zawarcie kontraktu z uczniem, monitorowanie realizacji kontraktu przez ucznia)

W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i/lub udział dziecka w programie terapeutycznym.

4. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, to dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym sądu rodzinnego.

III. W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk lub alkohol powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, który wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

IV. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, alkohol lub papierosy albo niebezpieczne narzędzia i przedmioty (noże, gazy itp.) powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel:
 - w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją.
 - o swoich spostrzeżeniach powiadamia wychowawcę i/lub pedagoga/psychologa szkolnego
 - o swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły

2. Dyrektor, po odpowiednim zabezpieczeniu substancji, zobowiązany jest bezzwłocznie wezwać policję i przekazać jej tę substancję. O ile to możliwe próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję.
3. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczeki, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znaną substancję i zabiera ją do ekspertyzy
4. Wychowawca i/lub pedagog/psycholog szkolny informuje rodziców/opiekunów o zaistniałej sytuacji
5. W przypadku potwierdzenia podejrzenia, iż substancja, którą posiada uczeń to narkotyki, papierosy lub alkohol wychowawca i/lub pedagog/psycholog szkolny:
 - wzywa rodziców /opiekunów do stawienia się w szkole
 - podejmuje działania przewidziane w „Interwencji” (zawarcie z rodzicami/opiekunami kontraktu na współpracę, zawarcie kontraktu z uczniem, monitorowanie realizacji kontraktu przez ucznia)
 - dokonuje wpisu w „zeszycie ewidencji zachowań mogących świadczyć o demoralizacji”

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - w Polsce karalne jest:

- posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
- udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
- wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat.

V. W przypadku gdy uczeń niesystematycznie uczęszcza na zajęcia lekcyjne (powtarzają się pojedyncze nieusprawiedliwione godziny, nieusprawiedliwione dłuższe nieobecności, tj. co najmniej 50% nieobecności w ciągu miesiąca)

1. Wychowawca zawiadamia o zaistniałym fakcie rodziców/opiekunów ucznia i zobowiązuje ich do systematycznego posyłania dziecka na zajęcia szkolne i systematycznego kontrolowania jego uczęszczania
2. Jeżeli sytuacja nie poprawia się lub rodzice/opiekunowie nie reagują na wezwania wychowawcy ten:
 - informuje o sytuacji pedagoga szkolnego
 - informuje o sytuacji dyrektora szkoły

Dyrektor podejmuje decyzje o wystąpieniu do Burmistrza Miasta z wnioskiem o ukaranie rodziców i/lub zawiadomieniu sądu o niezrealizowaniu obowiązku szkolnego przez ucznia

Przed wyjazdem na wycieczkę lub biwak każdy uczeń i jego rodzic i potwierdza własnoręcznym podpisem fakt zapoznania się z regulaminem wycieczki (w załączeniu), co jest równoznaczne z tym, że rodzice wyrażają zgodę na przeszukania w czasie wycieczki lub biwaku dziecka i/lub jego osobistych rzeczy w obecności świadka – innej osoby dorosłej.

Warunkiem zakwalifikowania ucznia na wyjazd szkolny jest podanie przez rodziców telefonu kontaktowego, który w czasie wyjazdu zapewni możliwość szybkiego skontaktowania opiekuna się z nimi w czasie pobytu dziecka na wycieczce/biwaku.

VI. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na wycieczce szkolnej znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków powinien podjąć następujące kroki

1. Nauczyciel :

- izoluje ucznia od reszty uczniów, stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie
- telefonicznie zawiadamia o zaistniałym zdarzeniu rodziców/opiekunów
- wzywa policję w celu potwierdzenia stanu nietrzeźwości lub odurzenia
- wzywa lekarza – jeżeli z uczniem nie można nawiązać kontaktu, uczeń nie może mówić, doszło do utraty świadomości lub z jakiegoś powodu zachodzi konieczność udzielenia pomocy medycznej – w takiej sytuacji lekarz decyduje czy uczeń może pozostać z klasą czy należy umieścić go w placówce służby zdrowia lub w policyjnej izbie dziecka

2. Po powrocie z wycieczki nauczyciel:

- powiadamia o zaistniałym zdarzeniu wychowawcę klasy i pedagoga/psychologa szkolnego
- powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły
- dokonuje wpisu w **„zeszycie ewidencji zachowań mogących świadczyć o demoralizacji”**

3. Wychowawca i/lub pedagog/psycholog szkolny

- przeprowadza rozmowę z uczniem
- podejmuje działania przewidziane w „Interwencji profilaktycznej” (zawarcie z rodzicami / opiekunami kontraktu na współpracę, zawarcie kontraktu z uczniem, monitorowanie realizacji kontraktu przez ucznia)

VII. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na biwaku znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków, nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel :

- izoluje ucznia od reszty klasy, stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie
- zawiadamia o tym fakcie rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia z biwaku
- wzywa policję w celu potwierdzenia stanu nietrzeźwości lub odurzenia

- wzywa lekarza – jeżeli z uczniem nie można nawiązać kontaktu, uczeń nie może mówić, doszło do utraty świadomości lub z jakiegoś powodu zachodzi konieczność udzielenia pomocy medycznej – w takiej sytuacji lekarz decyduje czy uczeń może pozostać z klasą czy należy umieścić go w placówce służby zdrowia lub przewieźć do izby wytrzeźwień, albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych - na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin).

Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka lub są niedostępni nauczyciel wspólnie z policją i lekarzem podejmuje decyzje czy uczeń może pozostać z klasą czy należy umieścić go w placówce służby zdrowia lub w policyjnej izbie dziecka.

2. Po powrocie z biwaku nauczyciel:

- powiadamia o zaistniałym zdarzeniu wychowawcę klasy i pedagoga/psychologa szkolnego
- powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły
- *dokonuje wpisu w „zeszycie ewidencji zachowań mogących świadczyć o demoralizacji”*

3. Wychowawca i/lub pedagog/psycholog szkolny

- zawiadamia o zaistniałym zdarzeniu rodziców/opiekunów (jeśli nie udało się z nimi skontaktować wcześniej)
- przeprowadza rozmowę z uczniem
- podejmuje działania przewidziane w „Interwencji profilaktycznej” (zawarcie z rodzicami/opiekunami kontraktu na współpracę, zawarcie kontraktu z uczniem, monitorowanie realizacji kontraktu przez ucznia)

VIII. W przypadku, gdy nauczyciel lub pracownik szkoły jest świadkiem agresywnego zachowania uczniów, powinien podjąć następujące kroki:

- natychmiast przerwać zachowanie agresywne: rozdzielić uczniów i odizolować sprawcę od ofiary
- zgłosić fakt do wychowawcy klasy i pedagoga szkolnego, a w przypadku ich nieobecności w szkole do dyrektora,
- zaprowadzić ucznia poszkodowanego do higienistki szkolnej a w przypadku jej nieobecności udzielić poszkodowanemu pierwszej pomocy, jeżeli takiej wymaga.
- w przypadku poważnego obrażenia ciała u ucznia dyrektor szkoły wzywa karetkę pogotowia i powiadamia rodziców poszkodowanego
- Wychowawca bądź pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem będącym ofiarą zdarzenia agresywnego celem udzielenia mu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- Wychowawca bądź pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem bądź uczniami biorącymi udział w zdarzeniu agresywnym celem ustalenia jego przyczyn i przebiegu.
- Wychowawca bądź pedagog szkolny wzywa do szkoły rodziców uczniów: sprawcy(-ów) i ofiary. Przeprowadza z nimi rozmowę, w czasie której informuje ich o zaistniałym

zdarzeniu oraz wyciągniętych konsekwencjach w stosunku do sprawcy(-ów) wynikających z Regulaminu WSO.

- Uczeń, który dopuścił się zachowania agresywnego, otrzymuje uwagę do „Zeszytu uwag”, którą wpisuje świadek zdarzenia – nauczyciel lub inny pracownik szkoły oraz ponosi konsekwencje zgodnie z Regulaminem WSO.
- Z rozmowy z uczniem i rodzicami wychowawca lub pedagog szkolny sporządza notatkę.
- W przypadku poważnego naruszenia nietykalności osobistej dyrektor szkoły zgłasza sprawę agresji fizycznej na policję celem wyciągnięcia konsekwencji prawnych wobec agresora.

IX. Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego:

- niezwłoczne powiadomienie wychowawcy i dyrektora szkoły,
- ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia,
- przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) wychowawcy, dyrektorowi szkoły lub pedagogowi/psychologowi szkolnemu pod opiekę
- powiadomienie rodziców ucznia-sprawcy,
- niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.), lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana,
- zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa, lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji
-

X Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:

- udzielenia pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń,
- niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły,
- powiadomienie rodziców ucznia,
- niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów.

**Procedury zostały opracowane przez zespół nauczycieli w składzie:
Elżbieta Furmańska, Grażyna Olszowy, Maciej Peszko, Ewa Rejman**